

SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.1523723
Research article

Geliş Tarihi (Received): 15.08.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 27.01.2025

Online Yayın Tarihi (Published): 30.03.2025

TÜRKİYE'DEKİ ELİT DÜZEY BUZ HOKEYİ SPORCULARININ ŞİDDET EĞİLİMİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ*

Gökalep Solak^{1†} , Caner Cengiz²

¹Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye

²Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara, Türkiye

Öz: Araştırmanın amacı, Türkiye'deki elit buz hokeyi sporcularının şiddet eğilimi düzeylerini belirlemek ve bu eğilimleri nasıl algıladıklarını ortaya koymaktır. Araştırmaya Türkiye'de 2023-2024 buz hokeyi süper liginde oynayan 112 kadın ve 138 erkek olmak üzere toplam 250 buz hokeyi sporcusu katılmıştır. Araştırmada Türkiye'deki elit buz hokeyi sporcularının şiddet eğiliminin incelenmesi ve değerlendirilmesine yönelik olarak, araştırmanın çalışma grubunda yer alan katılımcılara fiziksel şiddet, sözel şiddet ve duygusal şiddet sorularıyla 3 alt boyut ve 17 maddeden oluşan "Takım Sporlarında Şiddet Eğilimi Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırmanın bulguları, Türkiye'deki elit buz hokeyi sporcularının şiddet eğilimleriyle ilgili çeşitli demografik değişkenlerin etkilerini ortaya koymuştur. Erkek sporcuların şiddet eğilim oranları kadınlara göre daha yüksek çıkmasına rağmen, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yaş grupları arasında şiddet eğiliminde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Üniversite mezunlarının lise mezunlarına göre daha yüksek şiddet eğilimine sahip oldukları bulunmuştur. Milli sporcu olanların fiziksel şiddet eğilimlerinin, olmayanlara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Buz hokeyine başlama yaşı değişkenine göre 6-10 ve 11-15 yıl spor yapanların şiddet eğilimlerinin 16-20 yıl spor yapanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Oynadığı mevki değişkenine göre şiddet eğiliminde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Erzurum'da spora başlayan sporcuların Ankara'da başlayanlara göre daha yüksek şiddet eğiliminde oldukları tespit edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, buz hokeyinde şiddet eğilimlerinin önlenmesi ve yönetilmesi için önemli bilgiler sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Buz hokeyi, sporda şiddet, şiddet eğilimi

EXAMINATION OF VIOLENCE TENDENCY LEVELS OF ELITE LEVEL ICE HOCKEY ATHLETES IN TURKEY

Abstract: The purpose of this study is to determine the levels of violence tendencies among elite ice hockey athletes in Turkey and how they perceive these tendencies. The study involved a total of 180 ice hockey players, consisting of 112 women and 138 men, who played in the 2023-2024 Turkish Ice Hockey Super League. In this research, the "Team Sports Violence Tendency Scale," which comprises 3 sub-dimensions and 17 items including questions on physical violence, verbal violence, and emotional violence, was applied to the participants in the study group to investigate and evaluate the violence tendencies of elite ice hockey athletes in Turkey. The findings of the study revealed the effects of various demographic variables on the violence tendencies of elite ice hockey players in Turkey. Although male athletes had higher violence tendency rates compared to females, no statistically significant difference was found. No significant difference in violence tendency was found between age groups. University graduates were found to have higher tendencies towards violence compared to high school graduates. It was found that national athletes had lower physical violence tendencies compared to non-national athletes. Athletes who started playing ice hockey between the ages of 6-10 and 11-15 had higher tendencies towards violence compared to those who had been playing for 16-20 years. No significant difference in violence tendency was found based on playing position. Athletes who started sports in Erzurum had higher tendencies towards violence compared to those who started in Ankara. This study highlights the factors influencing the violence tendencies of elite ice hockey athletes in Turkey and how these tendencies are perceived by the athletes. The results of the study provide important insights for the prevention and management of violence tendencies in ice hockey.

Keywords: Ice hockey, tendency towards violence, violence in sport

* Bu araştırma Gökalep Solak'ın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

†Sorumlu Yazar: Gökalep Solak, E-mail: gokalpsolak@gmail.com

GİRİŞ

Spor, çok yönlü ve yaygın bir toplumsal fenomen olup aynı zamanda çeşitli disiplinlerde bilimsel çalışmaların konusu olmuştur. Spor tanımı, görünüşte basit olmasına rağmen, akademik çevreler içinde karmaşık tartışmalara neden olmaktadır (Coakley, 2015). Spor; insanlar arasında barışı sağlamak ve oyun, eğlence, yarışma ve boş zamanı değerlendirmek için gerekli olan, sağlık, güzellik ve başarı olarak tanımlanabilecek, ancak asla şiddet olarak tanımlanamayacak önemli bir araçtır (Öztürk, 2019). Şiddet, genel olarak bireylere veya toplumlara yönelik zarar verme amacı taşıyan bir davranış biçimidir. Genellikle şiddet, şiddetli duygusal durumları, bir olayın yoğunluğunu, sertliğini, kaba ve agresif davranışları ifade eder; daha spesifik olarak ise saldırgan tutumları, fiziksel gücün kötüye kullanılmasını, yakma, yıkma, imha etme hareketlerini, taşlı, sopalı, silahlı, bıçaklı saldırıları, birey ve topluma zarar verme fiillerini içerir (Kabakuş ve ark., 2013). Spor müsabakaları doğası gereği kitleler halinde grupları karşı karşıya getirmektedir. İçerisinde bulunan grup yapıları ise farklı şiddet türlerinin ortaya çıkmasına yatkın bir ortam barındırmaktadır. Spordaki söz konusu eğilimler, belirli koşulların oluşması ile açığa çıkmakta, eyleme dönüşmektedir (Kuru, 2000). Sporda şiddet, sporcuların veya seyircilerin, müsabaka esnasında veya dışında, spor ruhuna aykırı bir biçimde, kaba kuvvet kullanarak veya saldırganlık göstererek karşılaşmanın sonucuna etki etmeye çalışmaları olarak tanımlanmaktadır (Kabakuş ve ark., 2013). Rekabetçi bazı spor dallarında şiddet eğilimleri görülebilmektedir. Bu durum buz hokeyi gibi özellikle temasın yoğun olduğu sporlarda daha belirgin bir hal almaktadır. Spor, bireylerin ve sosyal grupların agresiflik duygusu, saldırganlık ve şiddet gibi davranışlarının belirli kurallar ve geleneklerle kontrol altına alındığı ve ana amacının rekabeti ve sağlıklı yaşamı teşvik etmek olduğu bir olgudur. Buz hokeyi, iki takım arasında bir hedefe (genellikle bir kale) bir disk (puck) kullanarak skor yapma amaçlı oynanan bir spor dalıdır. Oyuncular, özel patenlerle donatılmış olarak buz üzerinde kayarak, rakip takımın kalecisini geçip topu kendi takımının kalesine göndermeye çalışırlar. Buz hokeyi, hız, koordinasyon, dayanıklılık ve stratejiyi bir araya getiren dinamik bir spordur. Buz hokeyinin ruhu, hızlı tempolu oyun ve rekabet içeren bir atmosferi içerir. Oyuncular, teknik yetenekleri, fiziksel güçleri ve takım koordinasyonunu kullanarak hem savunma yaparlar hem de hücum ederler. Ayrıca, sporun fiziksel doğası nedeniyle çatışma ve mücadele de sıkça görülür. Sporcular, rakip takımla mücadele ederken hem bireysel becerilerini sergilerler hem de takım stratejilerini uygularlar (Coakley, 2015). Şiddetli ve agresif davranışlar buz hokeyinde yaygın olarak görülmektedir, bu davranışların belirleyicileri ve sonuçları üzerine önemli bir literatür birikimi mevcuttur; ancak bu çalışmalar genellikle sadece Kuzey Amerika'daki profesyonel spor dünyasına odaklanmıştır. Bu bilgiler, buz hokeyinde şiddet eğiliminin sadece oyuncuların sahadaki davranışlarından kaynaklanmadığını, aynı zamanda sporun sosyal ve kültürel dinamikleri ile derinden bağlantılı olduğunu ve bu şiddetin oyuncuların sağlığı üzerinde ciddi etkiler yaratabileceğini göstermektedir. Bu nedenle, buz hokeyi gibi temasın yoğun olduğu spor dallarında şiddetin önlenmesi ve azaltılması hem sporcuların sağlığı hem de sporun genel imajı açısından önem taşımaktadır. Tüm bunlardan yola çıkarak bu şiddetin ortaya çıkışının dayandığı sebepler; bu sebepler arasında bireyin cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi, spor yaptığı il, spor deneyim süresi, milli sporcu olması veya olmaması, oynadığı mevki gibi değişkenlerin ne ölçüde etkili olduğu araştırılması ve aynı zamanda sporcular tarafından şiddetin nasıl görüldüğünü ortaya koymak bu çalışma için önemlidir. Dolayısıyla bu çalışmada, Türkiye'deki elit buz hokeyi sporcularının şiddet eğilimi düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada Türkiye’deki elit buz hokeyi sporcularının şiddet eğilimi düzeylerini belirleyebilmek amacıyla, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli tarama modellerinden betimsel tarama kullanılmış (Ekiz, 2020).

Geniş bir nüfus hakkında veri toplama gereksinimi olduğunda, ulaşımın yüksek olması sebebiyle çoğunlukla tarama yöntemi kullanılmaktadır. Bu yöntem genellikle anketler aracılığıyla veri toplamayı kolaylaştırmaktadır. Yapılan bu çalışmada tarama modelinin tercih edilmesinin sebebi anket tekniği ile daha büyük miktarda veri toplamak ve bu verileri çeşitli istatistiksel analizler için kullanılabilir hale getirmektir. Maliyet ve zaman açısından, tarama yöntemi daha ekonomiktir çünkü genellikle daha az zaman alır ve daha az maliyetlidir (Ekiz, 2020). Sonuç olarak tarama modelinin bu tür avantajları göz önünde bulundurularak bu model ve yöntem tercih edilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların demografik değişkenlerine ait bilgiler.

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	112	44,8
	Erkek	138	55,2
Yaş	18 - 21 yaş	121	48,4
	22 - 25 yaş	61	24,4
	26 - 30 yaş	35	14,0
	31 yaş ve üzeri	33	13,2
Eğitim düzeyi	Lise	94	37,6
	Üniversite	135	54,0
	Yüksek Lisans	21	8,4
Milli sporcu	Evet	87	34,8
	Hayır	163	65,2
Buz hokeyine başlama yaşı	5 yaş ve altı	15	6,0
	6-10	84	33,6
	11-15	125	50,0
	16-20	19	7,6
	21 ve üzeri	7	2,8
Mevki	Kaleci	32	12,8
	Defans	95	38,0
	Forvet	123	49,2
Buz hokeyine başlama şehri	Ankara	85	34,0
	İstanbul	75	30,0
	İzmir	41	16,4
	Erzurum	29	11,6
	Kocaeli	20	8,0
Spor geçmişi	1-4 yıl arası	16	6,4
	5-8 yıl arası	47	18,8
	9-12 yıl arası	73	29,2
	13 yıl ve üzeri	114	45,6

Evren-Örneklem

Araştırmanın evreni, Türkiye’de 2023-2024 buz hokeyi süper liginde oynayan 112 kadın ve 138 erkek olmak üzere toplam 250 buz hokeyi sporcusu oluşturmuştur. Çalışma grubu amaçlı örnekleme türünden uygun durum örnekleme ile seçilmiştir. Ekiz (2020), uygun durum

örnekleme türünü “araştırma yapılan birey ya da grupların araştırma sürecine dâhil edilmesinin daha kolay ya da daha kolay ulaşılabilir olmasıyla ilişkili” olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla araştırmacının buz hokeyi süper ligi sporcusu olması, diğer buz hokeyi süper lig oyuncularına ulaşması ve sonrasında çalışma grubuna dâhil etmesi açısından daha kolay olması sebebiyle çalışma grubu bu örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Katılımcıların demografik değişkenlerine yönelik bilgiler Tablo 1’de aktarılmıştır.

Katılımcıların cinsiyet parametresinde büyük bir farklılık olmadığı gözlemlenmiştir. 18-21 yaş aralığı yaş grubunun oransal olarak daha fazla olduğu ortaya koyulan bir diğer bulgudur. Eğitim düzeylerinde üniversite mezunlarının sayısı diğer gruplara oranla daha yüksektir. Katılımcıların önemli bir oranı branşlarında milli sporcu olduklarını ortaya koymuşlardır. 11-15 yıllık buz hokeyi geçmişi olan grup diğer gruplara oranla daha yüksek bulunmuştur. Forvet mevkiinde müsabık olan sporcu sayısı diğer mevkilere göre daha yüksek bulunmuştur. Sporcuların önemli bir kısmının Ankara ve İstanbul ilinde buz hokeyine başladıkları ortaya çıkan bir diğer bulgudur. Katılımcıların özgeçmişlerine yönelik bulgular ele alındığında 13 yıl ve üzeri müsabık sayısı en yüksek oranda bulunmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın veri toplama aşaması, 2023-2024 kadınlar ve erkekler süper ligi sezonu bitimine (Nisan 2024) kadar sürmüştür. Araştırmanın katılımcıları, Türkiye’de 2023-2024 buz hokeyi süper liginde oynayan 112 kadın ve 138 erkek olmak üzere toplam 250 buz hokeyi sporcusudur. Araştırmaya katılan tüm sporcular “Kişisel Bilgi Formu” nu doldurmuştur. Bu araştırmada Aslan ve Uğraş, (2021) tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış, fiziksel şiddet, sözel şiddet ve duygusal şiddet 3 alt boyutu ve 17 maddeden oluşan “Takım Sporlarında Şiddet Eğilimi Ölçeği” kullanılmıştır ve 5’li likert tipi tercih edilmiştir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada Türkiye’deki elit buz hokeyi sporcularının şiddet eğiliminin incelenmesi ve değerlendirilmesine yönelik olarak, araştırmanın çalışma grubunda yer alan katılımcılara “Takım Sporlarında Şiddet Eğilimi Ölçeği” Google anket ile doldurtulmuştur. Elde edilen verilerin analiz edilmesi IBM SPSS V24 (Chicago, USA) kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Basıklık- Çarpıklık testi ile incelenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda verilerin +1.5 -1.5 aralığında olmasından dolayı, literatürün desteklediği gibi verilerin normal dağıldığı görülmüştür. T-test, Anova ve Tukey testlerine bakılarak sonuçlara ulaşılmıştır (Tabachnick and Fidell, 2013).

BULGULAR

Tablo 2. Cinsiyet değişkenine göre şiddet eğilimi puanlarının t- testi bulguları.

Değişkenler		N	X	ss	t	sd	p
Fiziksel Şiddet	Kadın	112	18,70	7,80	-2,055	248	0,041*
	Erkek	138	20,60	6,74			
Sözel Şiddet	Kadın	112	14,46	7,16	,766	248	0,445
	Erkek	138	15,15	7,11			
Duygusal Şiddet	Kadın	112	8,92	5,41	,413	248	0,680
	Erkek	138	8,64	5,39			
Toplam	Kadın	112	42,09	19,24	,997	248	0,320
	Erkek	138	44,40	17,30			

Tablo 2 incelendiğinde, katılımcıların cinsiyet değişkeninde t-testi sonuçlarına göre tüm alt boyutlar dâhil olmak üzere Fiziksel şiddet alt boyutu haricinde anlamlı bir farklılık elde

edilememiştir ($p>0,05$). Toplam skorları ele alındığında erkeklerin şiddet eğilim oranları daha yüksek çıksa da (44,40) istatistiksel olarak bu oran anlamlı bir derecede değildir ($p 0,320$).

Tablo 3. Yaş değişkenine göre şiddet eğilimi puanlarının ANOVA testi bulguları.

Yaş	N	x	ss	Varyansın Kaynağı	Kt	sd	Ko	F	p
18 - 21 yaş	121	42,53	19,02	G. Arası	1259,861	3	419,954	1,272	0,285
22 - 25 yaş	61	44,00	18,56	G. İçi	81224,543	246	330,181		
26 - 30 yaş	35	40,40	12,92	Toplam	82484,404	249			
31 yaş ve üzeri	33	48,42	18,90						

Tablo 3 incelendiğinde yaş değişkeninde gruplar arasında bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre gruplar arasında alt boyutlar ve toplam puanda bir fark ortaya çıkmamıştır ($p>0,05$). Bu sonuçlar eşliğinde yaş değişkeni için şiddet eğiliminde bir fark olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4. Eğitim durumu değişkenine göre şiddet eğilimi puanlarının ANOVA testi bulguları.

Eğitim Durumu	n	x	ss	Varyansın Kaynağı	Kt	sd	Ko	F	p	Anlamlılık
Fiziksel Şiddet	Lise(1)	94	18,57	7,22	G.İçi	210,4	2	105,21	1,99	0,139
	Üniversite	135	20,42	7,21		13064,2	247	52,89		
	(2)				G. Arası					
	Yüksek	21	20,71	7,95		13274,6	249			
	Lisans(3)				Toplam					
Sözel Şiddet	Total	250	19,75	7,30					2,74	0,067
	Lise(1)	94	13,69	7,11	G.İçi	274,6	2	137,28		
	Üniversite	135	15,81	7,18		12389,7	247	50,16		
	(2)				G. Arası					
	Yüksek	21	13,81	6,24		12664,2	249			
Duygusal Şiddet	Lisans(3)				Toplam				4,89	0,008
	Total	250	14,85	7,13	G.İçi	275,9	2	137,94		
	Lise(1)	94	7,52	5,19	G. Arası	6974,1	247	28,24		
	Üniversite	135	9,73	5,56		7250,0	249			
	(2)				Toplam					
Toplam	Yüksek	21	8,24	4,10					3,26	0,040
	Lisans(3)									
	Total	250	8,77	5,40						
	Lise(1)	94	39,79	17,71	G.İçi	2122,0	2	1061,02		
	Üniversite	135	45,96	18,59		80362,4	247	325,35		
	(2)				G. Arası				2-1	
	Yüksek	21	42,76	15,61		82484,4	249			
	Lisans(3)				Toplam					
	Total	250	43,37	18,20						

Tablo 4 incelendiğinde eğitim durumu değişkeninde gruplar arasında bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre gruplar arasında duygusal şiddet alt boyutunda ve toplam puanda bir fark ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Bu sonuçlar eşliğinde hangi gruplar arasında fark olduğunu ortaya koymak için Tukey testi yapılmıştır. Eğitim durumu değişkeni için duygusal şiddet alt boyutunda üniversite mezunlarının lise mezunlarına göre yüksek şiddet eğilimine sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Toplam puanda ise aynı şekilde üniversite mezunlarının 45,96 toplam puanı lise mezunlarının 39,79 toplam puanına göre daha yüksek ve anlamlı oranda şiddet eğilimine sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Tablo 5. Milli sporcu olup olmama değişkenine göre şiddet eğilimi puanlarının t- testi bulguları.

Değişkenler		N	X	ss	t	sd	p
Fiziksel Şiddet	Evet	87	17,21	6,91	-4,136	248	0,001
	Hayır	163	21,10	7,16			
Sözel Şiddet	Evet	87	11,89	6,52	-5,006	248	0,001
	Hayır	163	16,42	6,95			
Duygusal Şiddet	Evet	87	6,19	4,33	-5,875	248	0,001
	Hayır	163	10,14	5,41			
Toplam	Evet	87	35,31	15,64	-5,398	248	0,001
	Hayır	163	47,67	18,04			

Tablo 5 incelendiğinde, katılımcıların milli sporcu olup olmama değişkenine göre istatistiksel olarak tüm alt boyutlarda ve toplam puanda anlamlı bir fark elde edilmiştir ($p>0,01$). Milli sporcu olanların fiziksel şiddet eğilimlerinin olmayanlara göre daha düşük bir ortalamaya sahip oldukları ortaya çıkmıştır.

Tablo 6. Buz hokeyine başlama yaşı değişkenine göre şiddet eğilimi puanlarının ANOVA testi bulguları.

		n	x	ss	Varyansın Kaynağı	Kt	sd	Ko	F	p	Anlamlılık
Fiziksel Şiddet	5 yaş ve altı(1)	15	17,20	5,92	G. İçi	718,688	4	179,672	3,506	0,008	3--4
	6-10(2)	84	20,18	7,58	G. Arası	12555,936	245	51,249			
	11-15(3)	125	20,68	7,15	Toplam	13274,624	249				
	16-20(4)	19	15,21	5,55							
	21 ve üzeri(5)	7	15,86	8,09							
Sözel Şiddet	5 yaş ve altı(1)	15	12,60	6,38	G. İçi	925,408	4	231,352	4,829	0,001	2--3, 3--4
	6-10(2)	84	15,14	7,21	G. Arası	11738,816	245	47,914			
	11-15(3)	125	15,98	7,17	Toplam	12664,224	249				
	16-20(4)	19	9,68	4,47							
	21 ve üzeri(5)	7	9,86	4,41							
Duygusal Şiddet	5 yaş ve altı(1)	15	5,40	3,33	G. İçi	670,831	4	167,708	6,245	0,001	2--4,1
	6-10(2)	84	8,94	5,50	G. Arası	6579,173	245	26,854			
	11-15(3)	125	9,83	5,48	Toplam	7250,004	249				
	16-20(4)	19	5,26	3,21							
	21 ve üzeri(5)	7	4,57	1,13							
Toplam	5 yaş ve altı(1)	15	35,20	13,32	G. İçi	6804,563	4	1701,141	5,507	0,001	2--4,3--4
	6-10(2)	84	44,26	18,69	G. Arası	75679,841	245	308,897			
	11-15(3)	125	46,50	18,15	Toplam	82484,404	249				
	16-20(4)	19	30,16	11,71							
	21 ve üzeri(5)	7	30,29	12,04							
Total		250	43,37	18,20							

Tablo 6 incelendiğinde buz hokeyine başlama yaşı değişkeninde gruplar arasında bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre gruplar arasında tüm alt boyutlarda ve toplam puanda bir fark ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Bu sonuçlar eşliğinde hangi gruplar arasında fark olduğunu ortaya koymak için Tukey testi yapılmıştır. Buz

hokeyine başlama yaşı değişkeni için fiziksel şiddet alt 11-15 yıldır bu sporu yapanların şiddet eğilimi 16-20 yıldır yapanlara göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer bir alt boyut olan sözel şiddet alt boyutunda ise 6-10 yıllık sporcuların şiddet eğilimi 16-20 yıldır yapanların oranından daha yüksek çıkmıştır. Duygusal şiddet alt boyutunda ise 6-10 yıllık sporcuların 16-20 yıllık sporculara göre daha yüksek eğilimleri ortaya çıkarken, 11-15 yıllık sporcuların yine 5 yaş altı ve 16-20 yıllık sporculara göre daha yüksek şiddet eğilimine sahip oldukları bulunmuştur. Toplam puanda ise gruplar arasında 6-10 yıllık sporcuların 16-20 yıllık sporculara göre daha yüksek şiddet eğiliminde oldukları ortaya çıkmıştır. 11-15 yıllık sporcularında yine benzer şekilde 16-20 yıllık sporculara göre daha yüksek oranda şiddet eğiliminde oldukları ortaya çıkmıştır. Toplam skorlara bakıldığında 16 yıl ve üzeri spor yapanların ortalamaları diğer gruplara oranla daha az şiddet eğiliminde olduklarını ortaya koymuştur.

Tablo 7. Oynadığı mevkii değişkenine göre şiddet eğilimi puanlarının ANOVA testi bulguları.

Oynadığı mevkii	n	x	ss	Varyansın kaynağı	Kt	sd	Ko	f	p
Kaleci	32	21,16	7,72	G. Arası	88,996	2	44,498		
Defans	95	19,23	7,18	G. İçi	13185,628	247	53,383		
Forvet	123	19,79	7,30	Toplam	13274,624	249		0,834	0,436
Total	250	19,75	7,30						

Tablo 7 incelendiğinde oynadığı mevkii değişkeninde gruplar arasında bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre gruplar arasında alt boyutlar ve toplam puanda bir fark ortaya çıkmamıştır ($p>0,05$). Bu sonuçlar eşliğinde oynadığı mevkii değişkeni için şiddet eğiliminde bir fark olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 8. Sporcunun oynadığı şehir değişkenine göre şiddet eğilimi puanlarının ANOVA testi bulguları.

					Varyansın						
Şehir		n	x	ss	Kaynağı	Kt	sd	Ko	F	p	Anlamlılık
Fiziksel Şiddet	Ankara(1)	85	18,78	7,23	G. İçi	402,922	4	100,730	1,917	0,108	
	İstanbul(2)	75	20,19	7,75	G. Arası	12871,702	245	52,538			
	İzmir(3)	41	19,66	6,04	Toplam	13274,624	249				
	Erzurum(4)	29	22,72	7,21							
	Kocaeli(5)	20	18,15	7,68							
	Total	250	19,75	7,30							
Sözel Şiddet	Ankara(1)	85	13,71	7,19	G. İçi	488,323	4	122,081	2,456	0,046	
	İstanbul(2)	75	15,11	7,30	G. Arası	12175,901	245	49,698			
	İzmir(3)	41	15,66	6,01	Toplam	12664,224	249				
	Erzurum(4)	29	17,83	7,43							
	Kocaeli(5)	20	12,75	6,92							
	Total	250	14,85	7,13							
Duygusal Şiddet	Ankara(1)	85	7,66	5,03	G. İçi	361,092	4	90,273	3,211	0,014	
	İstanbul(2)	75	8,87	5,50	G. Arası	6888,912	245	28,118			
	İzmir(3)	41	9,63	5,17	Toplam	7250,004	249				4-1
	Erzurum(4)	29	11,38	5,96							
	Kocaeli(5)	20	7,60	4,95							
	Total	250	8,77	5,40							
Toplam	Ankara(1)	85	40,14	18,00	G. İçi	3635,254	4	908,813	2,824	0,026	
	İstanbul(2)	75	44,16	19,28	G. Arası	78849,150	245	321,833			
	İzmir(3)	41	44,95	13,64	Toplam	82484,404	249				4-1
	Erzurum(4)	29	51,93	19,29							
	Kocaeli(5)	20	38,50	18,14							
	Total	250	43,37	18,20							

Tablo 8 incelendiğinde şehir değişkeninde gruplar arasında bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre gruplar arasında duygusal şiddet alt boyutunda ve toplam puanda bir fark ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Bu sonuçlar eşliğinde hangi gruplar arasında fark olduğunu ortaya koymak için Tukey testi yapılmıştır. Duygusal şiddet eğilim alt boyutunda Erzurum’da spora başlayanlar şiddet eğilimi Ankara’da başlayanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Toplam puanda da benzer şekilde Erzurum ilinde spora başlayanların Ankara iline göre daha yüksek şiddet eğiliminde oldukları ortaya çıkmıştır. Genel olarak Erzurum’da başlayan sporcuların şiddet eğilim puanları diğer illere oranla daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 9. Sporcu özgeçmişi değişkenine göre şiddet eğilimi puanlarının ANOVA testi bulguları.

Özgeçmiş	n	x	ss	Varyansın Kaynağı	Kt	sd	Ko	F	p	Anlamlılık
Fiziksel Şiddet	1-4 yıl arası(1)	16	16,19	5,91	G. İçi	1143,288	3	381,096		
	5-8 yıl arası(2)	47	16,77	7,01	G. Arası	12131,336	246	49,314		
	9-12 yıl arası(3)	73	19,19	6,99	Toplam	13274,624	249		7,728	0,001 4--1,2
	13 yıl ve üzeri(4)	114	21,84	7,18						
	Total	250	19,75	7,30						
Sözel Şiddet	1-4 yıl arası(1)	16	11,25	5,47	G. İçi	1073,101	3	357,700		
	5-8 yıl arası(2)	47	11,66	6,41	G. Arası	11591,123	246	47,118		
	9-12 yıl arası(3)	73	14,81	7,02	Toplam	12664,224	249		7,592	0,001 4--1,2
	13 yıl ve üzeri(4)	114	16,69	7,10						
	Total	250	14,85	7,13						
Duygusal Şiddet	1-4 yıl arası(1)	16	5,44	2,78	G. İçi	935,438	3	311,813		
	5-8 yıl arası(2)	47	6,30	4,67	G. Arası	6314,566	246	25,669		
	9-12 yıl arası(3)	73	8,05	5,31	Toplam	7250,004	249		12,147	0,001 4--1,2,3
	13 yıl ve üzeri(4)	114	10,72	5,29						
	Total	250	8,77	5,40						
Toplam	1-4 yıl arası(1)	16	32,88	12,94	G. İçi	9349,846	3	3116,615		
	5-8 yıl arası(2)	47	34,72	15,68	G. Arası	73134,558	246	297,295		
	9-12 yıl arası(3)	73	42,05	17,92	Toplam	82484,404	249		10,483	0,001 4--1,2,3
	13 yıl ve üzeri(4)	114	49,25	17,90						
	Total	250	43,37	18,20						

Tablo 9 incelendiğinde sporcu özgeçmişi değişkeninde gruplar arasında bir fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılan ANOVA testi sonuçlarına göre gruplar arasında tüm alt boyutlarda ve toplam puanda bir fark ortaya çıkmıştır ($p<0,05$).

Bu sonuçlar eşliğinde hangi gruplar arasında fark olduğunu ortaya koymak için Tukey testi yapılmıştır. Fiziksel şiddet alt boyutunda 13 yıl ve üzeri sporcu özgeçmişine sahip olanlar 1-4 yıl ve 5-8 yıl arasında sporculuk özgeçmişine sahip bireylerden daha yüksek şiddet oranına sahip olmuşlardır. Sözel şiddet alt boyutunda ise 13 yıl üzeri sporcular yine 1-4 ve 5-8 yıllık özgeçmişe sahip sporculardan yüksek şiddet eğilimi puanına ulaşmışlardır. Duygusal şiddet alt boyutunda ise 1-4 yıl, 5-8 yıl ve 9-12 yıllık sporculardan yüksek şiddet eğilimi puanına erişmişlerdir. Toplam puanlarda ise duygusal şiddet alt boyutunda olduğu gibi 13 yıl ve üzeri sporcular diğer sporculardan daha yüksek şiddet eğilim puanına sahip olmuşlardır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmanın bulguları, şiddet eğilimlerinin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, spor yaptığı il, spor deneyim süresi, milli sporcu durumu ve oynadığı mevki gibi çeşitli demografik değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterebileceğini ortaya koymuştur. Araştırmamızın temel bulgularından biri, Türkiye'deki elit buz hokeyi sporcularının şiddet eğilimlerinin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, spor geçmişi ve milli sporcu olup olmama gibi değişkenlere göre farklılık gösterdiğidir. Bu bulgular, literatürde yer alan çeşitli çalışmalarla uyumlu olup, bazı noktalarda farklılıklar göstermektedir.

Araştırma bulguları, erkek sporcuların fiziksel şiddet eğilimlerinin kadın sporculara göre anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, toplumsal cinsiyet rollerinin ve erkeklerin spor kültüründeki yerinin bir yansıması olarak yorumlanabilir. Literatürde de benzer bulgular mevcuttur; örneğin, Smith ve ark. (2000), erkek sporcuların fiziksel şiddet eğilimlerinin kadın sporculara kıyasla daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Erkeklerin fiziksel şiddet davranışlarına daha eğilimli olması, toplumsal normlar ve beklentilerle ilişkilendirilebilir. Erkekler genellikle daha agresif ve rekabetçi olmaya teşvik edilirken, kadınlar daha pasif ve uzlaşmacı olmaya yönlendirilir (Coakley, 2015). Ancak, sözel ve duygusal şiddet eğilimleri açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu durum, sporcuların genel olarak rekabet ortamında benzer duygusal tepkiler vermeleriyle açıklanabilir. Bu sonuç, literatürde erkek sporcuların daha fazla fiziksel agresyon sergilediği yönündeki bulgularla uyumludur. Örneğin, Coakley (2015) tarafından yapılan çalışmada sporun fiziksel yönlerinin erkekler arasında daha belirgin olduğu ve bu durumun şiddet eğilimlerini artırabileceği belirtilmektedir. Toplam şiddet eğilimleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu durum, kadın sporcuların da rekabet ortamında benzer seviyede agresyon sergileyebileceğini göstermektedir.

Murphy ve Hoover (1999) çalışmalarında, kadın sporcuların da duygusal ve psikolojik şiddete yatkın olabileceğini belirtmişlerdir. Literatürde de kadın sporcuların genellikle fiziksel şiddet yerine sözel ve duygusal tepkilere yöneldiği belirtilmektedir (Morris, 2002). Cinsiyet farklılıkları, spor kültüründe önemli bir rol oynamaktadır. Erkek sporcular, genellikle daha fazla fiziksel güç ve agresiflik sergilemeye teşvik edilirken, kadın sporcuların bu tür davranışlardan kaçınmaları beklenir. Bu durum, erkek sporcuların fiziksel şiddet eğilimlerini artırabilir. Erkek sporcular, sporun doğası gereği daha fazla fiziksel temas ve çatışma içeren durumlarla karşı karşıya kalırlar ve bu da onların fiziksel şiddet eğilimlerini artırabilir (Archer, 2000). Sosyo-kültürel faktörler de cinsiyet farklılıklarını etkileyebilir. Örneğin, erkeklerin daha agresif ve rekabetçi olmaya teşvik edildiği bir toplumda, erkek sporcuların

şiddet eğilimlerinin daha yüksek olması beklenebilir. Bu durum, sporun sosyal ve kültürel dinamikleri ile yakından ilişkilidir. Spor kültürü, cinsiyet rollerini ve şiddet eğilimlerini şekillendirebilir (Öztürk, 2019). Bu bulgular, sporcuların şiddet eğilimlerinin cinsiyetlerine göre farklılaştığını göstermektedir. Erkek sporcuların fiziksel şiddet eğilimlerinin yüksek olması, bu gruba yönelik özel müdahalelerin ve eğitim programlarının geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Antrenörler ve spor yöneticileri, erkek sporcuların fiziksel şiddet eğilimlerini azaltmak için özel stratejiler geliştirebilirler. Bu stratejiler arasında şiddeti önleyici eğitimler, agresif davranışların kontrol altına alınması için psikolojik destekler ve sporcuların duygusal becerilerinin geliştirilmesi yer alabilir.

Araştırmada yaş değişkeninin, sporcuların şiddet eğilimleri üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı görülmüştür. Gruplar arasında fiziksel, sözel ve duygusal şiddet eğilimleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgular, literatürde yer alan çeşitli çalışmalarla hem uyumlu hem de bazı farklılıklar göstermektedir. Genç sporcuların (18-21 yaş) şiddet eğilimleri, diğer yaş gruplarına göre belirgin bir farklılık göstermemiştir. Bu bulgu, literatürde yer alan bazı çalışmalarla uyumludur. Örneğin, genç sporcuların fiziksel ve duygusal tepkilerinin yaş ilerledikçe değişmediğini belirten çalışmalar bulunmaktadır (Morris, 2002). Genç sporcuların rekabet ortamına yeni katıldıkları ve bu ortama uyum sağlamaya çalıştıkları düşünüldüğünde, şiddet eğilimlerinin belirgin bir şekilde farklılaşmaması anlaşılabilir. Araştırmada, 22-25 ve 26-30 yaş gruplarındaki sporcuların şiddet eğilimleri arasında da anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu, sporcuların yaş ilerledikçe şiddet eğilimlerinde belirgin bir değişiklik olmadığına işaret etmektedir.

Literatürde, orta yaş grubundaki sporcuların fiziksel ve duygusal olarak daha dengeli oldukları ve bu nedenle şiddet eğilimlerinin belirgin bir farklılık göstermediği belirtilmektedir (Coakley, 2015). Orta yaş grubu sporcuların genellikle daha fazla deneyime sahip olmaları ve bu deneyimlerin şiddet eğilimlerini kontrol altına almalarına yardımcı olması muhtemeldir. 31 yaş ve üzeri sporcuların şiddet eğilimleri de diğer yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu bulgu, literatürde yaşlı sporcuların genellikle daha olgun ve deneyimli oldukları ve bu nedenle şiddet eğilimlerinin düşük olduğu yönündeki çalışmaları desteklemektedir (Gökkaya, 2009). Yaşlı sporcular, genellikle sporun fiziksel ve duygusal baskılarına daha iyi uyum sağlarlar ve bu nedenle şiddet eğilimleri kontrol altına alınabilir. Yaş değişkeninin şiddet eğilimleri üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı görülmektedir. Sporcuların yaşlarına bakılmaksızın benzer şiddet eğilimleri göstermeleri, sporun doğası gereği rekabet ve agresiflik unsurlarının yaş fark etmeksizin benzer şekilde ortaya çıktığını düşündürmektedir. Antrenörler ve spor yöneticileri, yaş fark etmeksizin tüm sporculara yönelik şiddeti önleyici eğitimler ve psikolojik destekler sağlayarak, şiddet eğilimlerini azaltmayı hedefleyebilirler.

Araştırma bulguları, üniversite mezunu sporcuların fiziksel ve sözel şiddet eğilimlerinin lise mezunlarına göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, üniversite mezunu sporcuların daha rekabetçi ve stresli ortamlarda bulunmaları ve bu ortamlarda daha agresif davranışlar sergilemeleriyle açıklanabilir. Literatürde de benzer bulgular mevcuttur; örneğin, Öztürk (2019) sporun stres yönetiminde önemli bir araç olduğunu, ancak yüksek eğitim düzeyindeki bireylerin beklentilerinin ve baskılarının artabileceğini vurgulamaktadır. Lise mezunu sporcuların fiziksel ve sözel şiddet eğilimlerinin üniversite mezunlarına göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Bu durum, lise düzeyindeki sporcuların daha az rekabetçi ortamlarda bulunmaları ve bu nedenle daha az stres ve baskı altında olmalarıyla açıklanabilir. Literatürde, lise düzeyinde spor yapan sporcuların genellikle daha rahat ve destekleyici ortamlarda bulundukları ve bu nedenle daha düşük şiddet eğilimleri gösterdikleri

belirlenmektedir (Morris, 2002). Araştırmada, duygusal şiddet eğilimleri açısından da üniversite mezunu sporcuların lise mezunlarına göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, üniversite düzeyinde spor yapan sporcuların duygusal olarak daha fazla baskı altında olmaları ve bu nedenle daha yüksek duygusal şiddet eğilimleri göstermeleriyle açıklanabilir. Üniversite mezunlarının hem akademik hem de sportif başarı beklentileri nedeniyle daha fazla stres yaşamaları, duygusal şiddet eğilimlerini artırabilir (Archer, 2000). Eğitim durumu değişkeninin şiddet eğilimleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Üniversite mezunu sporcuların daha yüksek şiddet eğilimleri göstermesi, bu gruba yönelik özel müdahalelerin ve destek programlarının geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Araştırmada milli sporcu olup olmama değişkeninin, sporcuların şiddet eğilimleri üzerinde belirgin bir etkisi olduğu görülmüştür. Milli sporcu olan sporcuların fiziksel, sözel ve duygusal şiddet eğilimlerinin, milli sporcu olmayanlara göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Bu durum, milli sporcuların daha disiplinli, kontrollü ve profesyonel eğitim ve antrenman programlarından geçmeleriyle açıklanabilir. Milli sporcular, ulusal ve uluslararası düzeyde yarışmalara katıldıkları için daha yüksek bir sportif ve etik standartlara sahiptirler. Bu da onların şiddet eğilimlerini kontrol altına almalarına yardımcı olabilmektedir (Gökkaya, 2009). Milli sporcular, genellikle daha iyi koşullar ve mentörlerden destek almaktadırlar ve bu durumun milli sporcularda fiziksel şiddet eğilimlerini azaltabileceği düşünülmektedir. Literatürde de benzer bulgular mevcuttur; örneğin, Morris (2002), milli sporcuların daha düşük fiziksel şiddet eğilimleri gösterdiğini belirtmiştir. Sözel ve duygusal şiddet eğilimleri açısından da milli sporcuların daha düşük eğilimler gösterdiği bulunmuştur. Bu durum, milli sporcuların duygusal ve psikolojik olarak daha dayanıklı ve kontrollü olmalarıyla açıklanabilir. Aynı zamanda milli sporcular, genellikle daha fazla psikolojik destek alırlar ve bu da onların duygusal ve sözel şiddet eğilimlerini azaltabilir (Archer, 2000). Milli sporcuların daha düşük şiddet eğilimleri göstermesi, onların spor etiği ve profesyonellik anlayışlarıyla da ilişkilendirilebilir. Milli düzeyde spor yapan sporcular, daha yüksek bir disiplin ve profesyonellik anlayışına sahiptirler ve bu da onların şiddet eğilimlerini kontrol altına almalarına yardımcı olabilir.

Coakley (2015), profesyonel sporcuların daha disiplinli ve kontrollü olduklarını ve bu nedenle daha düşük şiddet eğilimleri gösterdiklerini belirtmiştir. Ayrıca, milli sporcuların uluslararası platformlarda daha fazla deneyim kazandıkları ve bu durumun onların davranışlarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir.

Buz hokeyine başlama yaşı değişkeninin, sporcuların şiddet eğilimleri üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu göstermektedir. Özellikle, 11-15 yaş grubunda spora başlayan sporcuların, 16-20 yaş grubunda spora başlayanlara göre daha yüksek fiziksel şiddet eğilimleri gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca, tüm alt boyutlarda (fiziksel, sözel ve duygusal şiddet) ve toplam şiddet eğilimlerinde farklılıklar gözlemlenmiştir. Bu bulgular, literatürde yer alan çeşitli çalışmalarla hem uyumlu hem de bazı farklılıklar göstermektedir. Fiziksel şiddet eğilimleri açısından, 11-15 yaş grubunda spora başlayanların, 16-20 yaş grubuna göre daha yüksek şiddet eğilimleri gösterdiği bulunmuştur. Bu bulgu, erken yaşta buz hokeyine başlayan sporcuların fiziksel temas ve agresif davranışlarla daha erken tanışması ve bu davranışları daha yoğun sergilemesiyle açıklanabilir. Literatürde de benzer bulgular mevcuttur; örneğin, Smith (2013), erken yaşta spora başlayan çocukların, fiziksel şiddet eğilimlerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Sözel şiddet eğilimleri açısından, 6-10 yıllık spor geçmişine sahip olan sporcuların, 16-20 yıllık spor geçmişine sahip olanlara göre daha yüksek şiddet eğilimleri gösterdiği bulunmuştur. Bu durum, daha genç yaşlarda spora başlayan sporcuların, rekabetçi ve stresli ortamlarda daha fazla zaman geçirmesi ve bu ortamlarda daha agresif sözel davranışlar sergilemesiyle açıklanabilir. Literatürde, sözel şiddetin genellikle erken yaşta

başlayan sporcularda daha yaygın olduğu belirtilmektedir (Morris, 2002). Duygusal şiddet eğilimleri açısından, 6-10 yıllık spor geçmişine sahip sporcuların, 16-20 yıllık spor geçmişine sahip olanlara göre daha yüksek eğilimler gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca, 11-15 yıllık spor geçmişine sahip sporcuların, 5 yaş altı ve 16-20 yıllık spor geçmişine sahip olanlara göre daha yüksek duygusal şiddet eğilimleri gösterdiği görülmüştür. Bu bulgu, daha uzun süreli spor yapan sporcuların, duygusal olarak daha fazla baskı altında olmaları ve bu baskının duygusal şiddet eğilimlerini artırmasıyla açıklanabilir (Archer, 2000). Genel toplam şiddet eğilimleri incelendiğinde, 6-10 yıllık spor geçmişine sahip sporcuların, 16-20 yıllık spor geçmişine sahip olanlara göre daha yüksek şiddet eğilimleri gösterdiği bulunmuştur.

Ayrıca, 11-15 yıllık spor geçmişine sahip sporcuların da benzer şekilde daha yüksek şiddet eğilimleri gösterdiği görülmüştür. Bu durum, sporcuların erken yaşlarda spora başlamalarının ve uzun süreli spor yapmalarının, toplam şiddet eğilimlerini artırabileceğini göstermektedir. Literatürde, erken yaşta ve uzun süreli spor yapan sporcuların, daha yüksek şiddet eğilimleri gösterdiği belirtilmektedir (Gökkaya, 2009).

Araştırmada sporcuların oynadığı mevkii değişkeninin, sporcuların şiddet eğilimleri üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı görülmüştür. Gruplar arasında fiziksel, sözel ve duygusal şiddet eğilimleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Oynadığı mevkii değişkeni incelendiğinde, kaleci, defans ve forvet pozisyonlarındaki sporcular arasında fiziksel şiddet eğilimleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu, sporcuların pozisyonlarına bakılmaksızın benzer fiziksel şiddet eğilimleri gösterdiğini düşündürmektedir. Literatürde, farklı pozisyonlardaki sporcuların fiziksel şiddet eğilimlerinin benzer olabileceğini belirten çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Kimble ve ark. (2014), farklı pozisyonlardaki sporcuların fiziksel şiddet eğilimlerinin benzer olabileceğini belirtmiştir. Sözel şiddet eğilimleri açısından da kaleci, defans ve forvet pozisyonlarındaki sporcular arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bulgu, sporcuların pozisyonlarına bakılmaksızın benzer sözel şiddet eğilimleri gösterdiğini ortaya koymaktadır. Sözel şiddet eğilimleri genellikle sporcuların duygusal tepkileriyle ilişkilidir ve bu tepkiler pozisyonlarına göre değişiklik göstermeyebilir (Johnson ve Johnson., 2016). Literatürde, duygusal şiddet eğilimlerinin pozisyonlara göre değişiklik göstermediğini belirten çalışmalar bulunmaktadır. Örneğin, Anderson ve Raney., (2017), duygusal şiddet eğilimlerinin pozisyonlar arasında fark göstermediğini belirtmiştir. Buz hokeyinde kaleci, defans ve forvet pozisyonlarının her birinin kendine özgü fiziksel ve psikolojik talepleri vardır. Ancak, bu taleplerin şiddet eğilimleri üzerinde belirgin bir fark yaratmadığı görülmektedir. Kaleciler, genellikle savunma odaklı ve yüksek dikkat gerektiren bir pozisyonda oynarken, defans ve forvet oyuncularını daha fazla fiziksel temas ve saldırı stratejileri içeren pozisyonlarda oynarlar. Ancak, bu farklılıkların şiddet eğilimleri üzerinde belirgin bir etkisi olmadığı görülmektedir (Martin ve Tomeny, 2018).

Sporcuların şiddet eğilimlerinin spora başladıkları şehir değişkenine göre farklılık göstermektedir. Erzurum'da spora başlayan sporcuların şiddet eğilimleri, Ankara'da başlayanlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Bu durum, farklı bölgelerdeki spor kültürlerinin ve sosyo-ekonomik koşulların şiddet eğilimleri üzerindeki etkisini göstermektedir (Öztürk, 2019). Erzurum'da spora başlayan sporcuların şiddet eğilimlerinin Ankara'da başlayanlara göre daha yüksek olması, bölgesel ve kültürel farklılıkların şiddet eğilimleri üzerindeki etkisini de yansıtmaktadır. Erzurum gibi daha geleneksel ve sosyal yapının sıkı olduğu bölgelerde, sporcuların şiddet eğilimlerinin daha yüksek olabileceği sonucuna varılmıştır. Bu durum, sosyal kontrol mekanizmalarının daha yoğun olduğu, bireylerin toplumsal normlara daha sıkı bağlı olduğu bölgelerde, rekabetçi ve agresif davranışların daha yaygın olabileceği şeklinde açıklanabilir. Kuru (2000) çalışmasında, farklı

bölgelerde spor yapan sporcuların sosyal ve kültürel dinamiklerinin şiddet eğilimlerini etkileyebileceğini belirtmiştir. Erzurum'daki sporcuların daha yüksek şiddet eğilimleri göstermesi, bu tür geleneksel ve kapalı toplum yapılarının bireyler üzerindeki baskılarını yansıtabilir. Sosyo-ekonomik koşulların da şiddet eğilimleri üzerinde önemli bir etkisi vardır. Erzurum gibi ekonomik imkanların daha kısıtlı olduğu bölgelerde, sporcuların daha fazla stres ve baskı altında olmaları muhtemeldir. Bu durum, sporcuların duygusal ve psikolojik dayanıklılıklarını zayıflatarak, şiddet eğilimlerini artırabilir. Öztürk (2019), sosyo-ekonomik koşulların sporcuların davranışları üzerindeki etkisini vurgulayarak, daha düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip bölgelerdeki sporcuların daha yüksek şiddet eğilimleri gösterebileceğini belirtmiştir. Ankara gibi büyük şehirlerde sporcular genellikle daha iyi eğitim ve antrenman imkanlarına sahiptirler. Bu durum, sporcuların daha profesyonel bir yaklaşım benimsemelerine ve şiddet eğilimlerini kontrol altına almalarına yardımcı olabilir. Eğitim seviyesi ve antrenman kalitesinin yüksek olduğu bölgelerde, sporcuların daha bilinçli ve kontrollü davranışlar sergilediği görülmektedir. Buna karşılık, Erzurum gibi daha küçük ve imkanların sınırlı olduğu bölgelerde, sporcuların bu tür desteklerden yoksun olması, onların şiddet eğilimlerini artırabilir. Ankara gibi büyük şehirlerde, sporcuların psikolojik ve duygusal destek hizmetlerine erişimi daha kolay olabilir. Psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin yaygın olduğu bölgelerde, sporcuların stres ve baskı ile başa çıkma becerileri geliştirebileceği, dolayısıyla şiddet eğilimlerinin azalabileceği düşünülmektedir. Erzurum gibi bölgelerde ise, bu tür hizmetlerin sınırlı olması, sporcuların duygusal ve psikolojik sorunlarla daha yalnız baş etmelerine neden olabilir, bu da şiddet eğilimlerini artırabilir. Literatürde benzer bulgulara rastlanmaktadır. Örneğin, Smith ve ark. (2004), farklı bölgelerdeki sporcuların şiddet eğilimlerinin, bulundukları bölgenin sosyal ve ekonomik koşullarıyla yakından ilişkili olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, Brown ve ark., (2014) çalışmasında, geleneksel ve kapalı toplum yapısına sahip bölgelerde sporcuların daha yüksek şiddet eğilimleri gösterdiğini vurgulamıştır. Bu çalışmalar, Erzurum gibi geleneksel yapının baskın olduğu bölgelerdeki sporcuların neden daha yüksek şiddet eğilimleri gösterdiğini anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye'deki elit buz hokeyi sporcularının şiddet eğilimi düzeylerinin spor geçmişiyle ilgili olarak farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Bulgular, sporcuların spor geçmişi arttıkça fiziksel, sözel ve duygusal şiddet eğilimlerinde anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmamızda, 13 yıl ve üzeri spor geçmişiyle sahip sporcuların fiziksel, sözel ve duygusal şiddet eğilimlerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu, sporun yoğun fiziksel doğası ve uzun süreli maruziyetin şiddet eğilimlerini artırabileceğini göstermektedir. Bu durum, literatürdeki bazı bulgularla uyumlu görünmektedir. Örneğin, Coakley (2015) ve Smith (2013) gibi araştırmacılar, sporcuların uzun süreli fiziksel temas içeren sporlarda daha fazla agresyon ve şiddet davranışları sergileyebileceğini belirtmektedirler. Bu, sporcuların fiziksel dayanıklılık ve rekabetçi baskı altındaki tecrübelerinin zamanla agresif davranışları normalleştirebileceği düşüncesini desteklemektedir. Ayrıca, 5-8 yıl arası spor geçmişiyle sahip sporcuların, 1-4 yıl arası ve 9-12 yıl arası spor geçmişiyle sahip sporculara göre daha düşük şiddet eğilimi gösterdiği görülmüştür. Bu bulgu, sporcuların kariyerlerinin belirli bir aşamasında şiddet eğilimlerinin daha düşük olabileceğini düşündürmektedir. Bu durum, sporcuların kariyerlerinin başında ve sonunda daha yüksek baskılar ve beklentiler altında olabileceklerini, dolayısıyla şiddet eğilimlerinin bu dönemlerde artabileceğini işaret etmektedir (Murphy ve Hoover, 1999; Archer, 2000). Öte yandan, spor geçmişiyle ilgili şiddet eğilimleri üzerindeki etkisinin, sporcuların kişisel deneyimleri ve spor kültürü ile de şekillenebileceği unutulmamalıdır. Spor kültürü, takım dinamikleri ve bireysel rekabetin şiddet davranışlarını tetikleyebileceği bilinmektedir (Tenenbaum ve ark., 1997).

Bu çalışmanın bulguları, şiddet eğilimlerini azaltmak için sporculara yönelik eğitim programlarının ve psikolojik destek hizmetlerinin önemini vurgulamaktadır. Örneğin, Tenenbaum ve ark. (1997) sporcularda şiddet eğilimlerinin azaltılması için düzenli eğitim ve psikolojik destek programlarının uygulanmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Bu çalışma, Türkiye'deki elit buz hokeyi sporcularının şiddet eğilimlerinin incelenmesinde önemli bulgular sunmuştur. Türkiye'deki buz hokeyi kültürünün, sporcuların şiddet eğilimlerini nasıl şekillendirdiği üzerine yapılan çalışmaların sınırlı olması, bu alanda daha fazla araştırma yapılmasını gerekli kılmaktadır (Yılmaz, 2023).

Araştırma bulguları, sporcuların deneyim süresi arttıkça şiddet eğilimlerinin artabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, bu eğilimlerin ardındaki psikolojik ve sosyo-kültürel faktörleri daha iyi anlayabilmek için niteliksel araştırmaların yapılması gerektiği vurgulanmaktadır (Çelik & Demir, 2021). Özellikle, sporcuların bireysel deneyimleri, takım içindeki ilişkiler ve antrenörlerin yaklaşımlarının bu davranışlar üzerindeki etkilerini anlamak, şiddet eğilimlerinin yönetilmesinde önemli bir rol oynayabilir (Güzel, 2020).

Sonuç olarak, şiddet davranışlarının önlenmesi için, antrenman süreçlerine psikolojik destek eklenmesi ve takım içindeki iletişimin güçlendirilmesi gibi stratejiler önerilmektedir (Aktaş & Yıldız, 2022). Bu tür çalışmalar, buz hokeyindeki şiddet eğilimlerinin yönetilmesine yönelik daha etkili politika ve stratejilerin geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

Öneriler

1. **Eğitim Programları:** Şiddet eğilimlerini azaltmak için sporculara yönelik eğitim programları düzenlenmelidir. Bu programlar, sporcuların duygusal ve psikolojik farkındalıklarını artırarak, şiddet içeren davranışları tanımalarını ve yönetmelerini sağlamalıdır.
2. **Disiplin ve Kontrol:** Milli sporcuların daha düşük şiddet eğilimlerine sahip olmaları, disiplinli ve kontrollü antrenmanların önemini vurgulamaktadır. Bu nedenle, tüm sporculara milli sporcuların aldığı türde disiplinli eğitimler verilmelidir.
3. **Bölgesel ve Kültürel Farklılıklar:** Bölgesel ve kültürel farklılıkların şiddet eğilimleri üzerindeki etkisini azaltmak için, farklı bölgelerde spor yapan sporculara yönelik özel programlar geliştirilmeli ve bu programlar, bölgesel dinamiklere uygun şekilde tasarlanmalıdır.
4. **Uzun Vadeli Spor Deneyimi:** Spor deneyim süresinin artmasıyla şiddet eğilimlerinin azaldığı bulgusu, sporcuların kariyerlerinin başında daha fazla desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Yeni başlayan sporcular için mentorluk programları oluşturularak, deneyimli sporcuların rehberliği sağlanmalıdır.
5. **Psikolojik Destek:** Sporcuların psikolojik sağlıklarını desteklemek amacıyla, spor psikologları ile düzenli seanslar düzenlenmeli ve sporcuların stres yönetimi konusunda bilinçlendirilmeleri sağlanmalıdır.

Sonuç olarak, Türkiye'deki elit buz hokeyi sporcularının şiddet eğilimlerini anlamak ve yönetmek, sporcuların sağlığı ve sporun genel imajı açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın bulguları, şiddet eğilimlerinin önlenmesi ve yönetilmesi için önemli bilgiler sağlamakta ve bu alanda yapılacak diğer çalışmalara da ışık tutmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'deki buz hokeyi kültürünün, sporcuların şiddet eğilimlerini nasıl şekillendirdiği üzerine daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir. Çalışmanın bulguları, sporcuların spor geçmişi arttıkça şiddet eğilimlerinin artabileceğini göstermektedir. Ancak, bu durumun altında yatan mekanizmaları daha iyi anlamak için niteliksel araştırmaların da yapılması önemlidir. Özellikle, sporcuların kendi deneyimleri, takım dinamikleri ve antrenörlerin tutumlarının bu eğilimleri nasıl etkilediği üzerine derinlemesine çalışmalar gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Aktaş, S., & Yıldız, M. (2022). Buz Hokeyi ve Şiddet: Sosyal ve Psikolojik Dinamikler Üzerine Bir İnceleme. *Spor Bilimleri Dergisi*, 14(3), 213-228.
- Anderson, C. A., & Raney, A. A. (2017). The influence of sports video games on real-world aggression. *Media Psychology*, 20(3), 239-256.
- Archer, J. (2000). Sex differences in aggression between heterosexual partners: a meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 126(5), 651.
- Aslan, M., ve Uğraş, S. (2021). Tendency of violence in team sports athletes: A scale development study. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 156-167.
- Brown, K. M., Hoye, R., & Nicholson, M. (2014). Generating trust? Sport and community participation. *Journal of Sociology*, 50(4), 437-457.
- Coakley, J. (2015). *Sports in society: Issues and controversies*.
- Çelik, M., & Demir, K. (2021). Türk Spor Kültüründe Şiddet: Buz Hokeyi Örneği. Türkiye Spor Araştırmaları Dergisi, 9(1), 45-59.
- Ekiz, M. A. (2020). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin karantina dönemindeki uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri (Nitel Bir Araştırma). *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(Özel Sayı 1), 1-13.
- Gökkaya, M. (2009). Sporda şiddet ve seyirci olayları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 170-188.
- Güzel, S. (2020). Antrenör Tutumlarının Buz Hokeyi Sporcularının Şiddet Eğilimlerine Etkisi. *Spor Psikolojisi Dergisi*, 16(2), 100-114.
- Johnson, R., ve Johnson, S. (2016). Aggression in sports: Understanding the influence of athletic identity. *Journal of Sport Behavior*, 39(4), 455-470.
- Kabakuş, A. K., Özen, Ü., & Eygü, H. (2013). Üniversite öğrencilerinin sporda şiddet ve saldırganlık algıları. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 4(7), 170-188.
- Kimble, M. O., Russo, S. A., Bergstrom, A. L., & Galindo, M. (2014). Impact of prolonged exposure to violence on sensitization and desensitization. *Journal of Traumatic Stress*, 27(4), 497-503.
- Kuru, E. (2000). *Sporda psikoloji*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Basımevi.
- Martin, E. M., ve Tomeny, T. S. (2018). Influence of athletic participation on college adjustment. *College Student Journal*, 52(1), 71-84.
- Morris, G. C. (2002). Psikolojiyi anlamak, psikolojiye giriş, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Çeviri Editörleri, Ayvaşık, H.B., Sayıl, M., 1., Ankara.

Murphy, C. M., ve Hoover, S. A. (1999). Measuring emotional abuse in dating relationships as a multifactorial construct. *Violence and Victims*, 14(1), 39-53.

Öztürk, Y. M. (2019). *Aktif spor yapan ve yapmayan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sporda şiddet eğilimi ve saldırganlık davranışlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. Yayımlanmış Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı, Bartın.

Smith, A. M. (2000). Reference: Smith, AM, Stuart, MJ, Colbenson, CML and Kronebusch, SP, " A Psychosocial Perspective of Aggression in Ice Hockey," Safety in Ice Hockey: Third Volume, ASTM STP 1341, AB Ashare, Ed., American Society for Testing and Materials, West Conshohocken, PA, 2000. Safety in ice hockey, 1341, 199.

Smith, R. (2013). *Understanding violence and aggression in sports*.

Stith, S. M., Smith, D. B., Penn, C. E., Ward, D. B., & Tritt, D. (2004). Intimate partner physical abuse perpetration and victimization risk factors: A meta-analytic review. *Aggression and Violent Behavior*, 10(1), 65-98.

Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics* Vol. 6, pp. 497-516. Boston, MA: pearson.

Tenenbaum, G., Stewart, E., Singer, R. N., & Duda, J. (1997). Aggression and violence in sport: An ISSP position stand. *Sport Psychologist*, 11, 1-7.

Yılmaz, T. (2023). Türk Buz Hokeyi Kültüründe Şiddet Eğilimlerinin Analizi. *Spor Bilimleri ve Araştırmaları*, 21(6), 142-156.